

Аллоҳга ва ота-онангга шукр қил!

Image not found or type unknown

18:05 / 08.12.2019 2565

Ота-онанинг ҳурмати, фарзанд устидаги ҳаққи тўғрисидаги оятлар ва ҳадислар бу борада дунё тарихида мисли кўрилмаган олиймақом таълимотлар экани маълум ва машҳур. Хусусан, уларни, илоҳий кўрсатмалар ҳамда исломий ҳикматларни ҳаётга татбиқ қилган мусулмонларнинг ота-оналарига кўрсатган юксак эҳтиромлари ва фидойиликлари тарих шоҳиддир.

Аллоҳ таоло Луқмон сурасида шундай марҳамат қилади:

﴿الْمَصِيرُ إِلَىٰ وَلَدَيْكَ لِأَشْكُرَ أَنْ عَامِنَ فِي وَفَصَلِّهُ، وَهَنَ عَلَىٰ وَهَنَا أُمَّهُ، حَمَلَتْهُ بِوَلَدَيْهِ الْإِنْسَانَ وَوَصَّيْنَا

«Биз инсонга ота-онаси ҳақида тавсия қилдик: онаси уни заифлик устига заифлик билан кўтарди; уни сутдан ажратиш икки йил ичидадир: «Менга ва ота-онангга шукр қилгин. Ва қайтиш фақат

Менгадир» (14-оят).

Ушбу оятда ота-онани ҳурмат қилиш ҳар бир фарзанд учун Аллоҳнинг амри эканлиги баён этилмоқда.

«Биз инсонга ота-онаси ҳақида тавсия қилдик...»

Оятдаги «тавсия», кўпчилик тушунганидек, ихтиёрий иш эмас, балки Аллоҳнинг амридир. Ўша амр нимадан иборат эканлигини айтишдан олдин ота-онани ҳурмат қилишнинг сабаби айтиб ўтилади.

«Онаси уни заифлик устига заифлик билан кўтарди».

Яъни ҳомиладорлик пайтида онаси уни қорнида заифҳол бўлиб кўтаради. Борган сари заифлик устига заифлик ортиб боради. Бу ҳол бола туғилгунича давом этади.

«Уни сутдан ажратиш икки йилдадир».

Яъни қорнида заифлик устига заифлик билан кўтарган она боласини кейин яна икки йил давомида эмизади.

Уламоларимиз шаръий эмизиш муддати икки йил экани ҳақидаги ҳукмни шу жумладан олганлар. Бола икки ёшга етгунича ўз онасидан бошқа бирорта аёлни эмса, сут орқали насаб собит бўлади. Ҳамда ўша эмизишга боғлиқ ҳукмлар жорий қилинади. Мисол учун, уни эмизган аёл унга сут она, унинг эри ота, болалари ака-ука, опа-сингил бўладилар. Маҳрамлик ва никоҳ масалаларидаги ҳукмлар ҳам шунга мувофиқ кучга киради.

Хуллас, она ҳам ҳомиладорлик даврида, ҳам эмизиш даврида бола туфайли катта қийинчиликларни бошидан ўтказади. Шунинг учун ҳам фарзандда онанинг ҳаққи отаникидан кўп бўлади.

Оятнинг давомида тавсиянинг нимадан иборат экани айтилади:

«Менга ва ота-онангга шукр қилгин».

Эй инсон фарзанди, аввало, Менга – яратган Роббингга, кейин ота-онангга – сенинг дунёга келишингга сабаб бўлган зотларга шукр қилгин. Бу ишлар сенинг энг олий бурчингдир.

«Ва қайтиш фақат Менгадир».

Билиб қўй, ана ўша қайтиш воқе бўлганида бу ҳақда Ўзим ҳисоб-китоб қиламан.

يَرْجِي آلَ «لَأَقْمِلَسُو هِي لَع لَلِ لِي صِي بِّن لَلِ عَن ، عُنَّ ع لَلِ لِي ضَرَّ رَ رِي رُهْ بِي بَأَن ع
سِّي رَاخُ بَلَّ آلُ إِسْمُ خُلَّ هَاوَر . «هُتَّ غِي فُ هِي رَتَّ شِي فِ أَكُّ لُمَّ مٌ هَدَجِي نَأُ آلُ إِدَلَّ أُو دَلَّ و

Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Фарзанд ўз волидини қул ҳолида кўриб, сотиб олиб, озод қилсагина уни (ҳаққини) адо этган бўлади», дедилар».

Бешовларидан фақат Бухорий ривоят қилмаган.

Ота-онанинг фарзанд учун қилган меҳнатларини мукофотлаш, уларнинг ҳаққини адо этиш жуда қийин иш эканлигини ушбу ҳадиси шарифдан билиб оламиз. Фарзанд бу дунёда ҳар қанча уринса ҳам бу ишни бажариб, охирига етказа олиши қийин.

Мабодо ота ёки она бировнинг қўлида қул ёки чўри бўлиб турган бўлса-ю, фарзанд уларни эгасидан сотиб олиб, қулликдан озод қилсагина, мазкур ҳақни адо қилди, дейиш жоиз экан.

«Кексаларни эъзозлаш» китобидан